

Josip Broz Títo

A MARXISTA ELMÉLET FEJLESZTÉSE*

Pártunk annál sikerebben érvényesítette vezető szerepét, minél inkább fejlesztette és a gyakorlatban alkalmazta a marxista elméletet, harcolva egyúttal a polgári és bürokratikus ideológiák összes megnyilvánulásai ellen. Ma is időszerű Leninnek az az ismert gondolata, hogy forradalmi elmélet nélkül nincs eredményes kommunista mozgalom, és hogy e mozgalomban az élgárda szerepét csak az a párt töltheti be, amelyet haladó elmélet vezérel. A marxizmushoz való alkotó viszonyulás a Kommunista Szövetség számára az őt megillető vezető szerep érvényesülésének mércéje. Ez a felismerés egyenesen következik gazdag forradalmi tapasztalataink egészéből.

A népfelszabadító háborúban aratott győzelem azért volt lehetséges, mert a Jugoszláv Kommunista Párt élen járt a forradalom összetett feltételeinek, folyamatainak és céljainak felismerésében és elemzésében. A forradalmat győzelemre vivő feltételek és lehetőségek tudományos marxista felméréséből kiindulva a párt világosan felismerte a népfelszabadító háború osztályharcos tartalmát és jellegét, s alkotó módon kapcsolatot teremtett a megszálló alóli felszabadulásért vívott harc és a szocialista forradalom között. Ezáltal a JKP lehetővé tette a forradalom győztes kimenetelét, biztosította vezető szerepét társadalmunk forradalmi átalakulásában, s ily módon hozzájárult a marxista elmélet fejlesztéséhez.

A JKSZ-nek a marxizmushoz mint egységes forradalmi társadalom-átalakító elmélethez való viszonya kifejezésre jut a munkásönigazgatásra vonatkozó marxi és lenini gondolat alkotó újraértékelésében és a mai körülményeink között való fejlesztésében is. Kommunista Szövetségünk új elméleti ösztönzést merített a szabad társult termelők egyesülésére

*Részlet Josip Broz Titónak, a JKSZ Elnökének a Tizedik Kongresszuson elhangzott beszámolójából.

és a szocialista termelési viszonyok ily módon való fejlődésének törvényszerűségére vonatkozó marxi gondolatból. A JKSZ tehát önállóan továbbfejlesztette a marxista elméletet, különösen a szocialista termelési viszonyoknak a munkásönigazgatás alapján való kibontakoztatása szempontjából, fokozta a társadalmi mozgásokra tett hatását, és biztosította a forradalom folyamatosságát.

Mi több, túlzás nélkül mondhatjuk, hogy a JKSZ jelentős mértékben önállóan hozzájárult a jelenkori szocializmusról, valamint a korabeli szocialista és gyarmaturalom-ellenes forradalomról szóló tudomány fejlesztéséhez. Azáltal, hogy küzdött a munkásosztály és az önigazgatású társult munka döntő szerepéért, a JKSZ jelentős mértékben továbbfejlesztette a marxista ideológiát, és utat tör az antidogmatikus gondolat és gyakorlat fejlődésének. Az állam szerepének marxista elemzésével, az etatizmus és a bürokratizmus bírálataival a Jugoszláv Kommunista Szövetség eltávolított az elméleti gondolkodásban felmerült sok kételyt és tévhitet is, s arra irányította a szocialista erők akcióját, hogy elmessék a társadalmi viszonyok etatizálódásának és bürokratizálódásának gyökereit, mint ahogy ugyanezt tette a kapitalizmus erőinek felszámolásával. Minthogy elméletileg helyesen fölmérte a második világháború utáni nemzetközi fejlődés irányzatait és folyamatait, a Kommunista Szövetség idejekorán felismerte a jelenkori világ lényeges jellemzőit is, a tegnap még gyarmati elnyomásban élő népek óriási felszabadító erejét, valamint az el nem kötelezettség és az aktív békés egymás mellett élés egész eszmei és politikai és elméleti jelentőségét.

A marxista elmélet fejlesztésének és alkalmazásának eredményeivel egyidejűleg azonban volt elég gyengeség is, behatoltak olyan elméleti tételek, amelyeknek nem volt eléggé világos és határozott osztályharcos irányvonaluk, időnként tapasztalható volt a kifulladás és a szervezetlenség. Különösen a marxista irányzatú bírálat fejlesztésében volt tapasztalható komoly lemaradás. Megesett, hogy a folyó politikát különválasztottuk az elméleti ismeretektől és szempontoktól, illetve prakticista és pragmatikus módon viszonyultunk a szocialista fejlődés feladataihoz. Ez kezére játszott az arra irányuló szocialistaellenes törekvéseknek, amelyeknek az volt a céljuk, hogy a társadalomtudományokból kivessék a marxizmus forradalmi lényegét, hogy eltérjenek a JKSZ-nek a képzés, a tudomány és a kultúra területére vonatkozó programcéljaitól, s hogy tagadják az alkotómunka szocialista eszmei kritériumait; egyszóval hogy a marxizmust valamilyen más, tőlünk idegen ideológiával helyettesítsék.

Az idegen ideológiák, elméletek és hatások elleni küzdelemnek nem szabad leszűkítenie az állandó és termékeny marxista véleménycsere lehetőségeit és általában a kommunisták eszmei tevékenységét. Mi nemcsak hogy nem mondunk le a marxista állásponton levő alkotó szándékú véle-

ményharcról, hanem legszélesebb körű lehetőségeket is teremtünk az emberi képességek zavartalan kiteljesítésére és az alkotószabadság érvényesülésére. A Kommunista Szövetség ösztönöz minden alkotó szándékú erőfeszítést, az új ismeretek utáni minden kutatást. Ugyanakkor elveti a dogmatizmust, pragmatizmust és praktícizmust, vagyis mindazt, ami ellentétben áll az alkotó szándékú és forradalmi törekvésekkel, a szocialista öngazgatás további fejlődését szolgáló elmélettel és gyakorlattal.

Végül sokkal inkább, mint eddig, tanulmányoznunk kell a többi munkásmozgalom, kommunista és felszabadító mozgalom tapasztalatait, valamint a világ korszerű marxita gondolatának alakulását és eredményeit, mégpedig a mi forradalmi elméletünk és gyakorlatunk fejlesztése végett.